

V Bruseli 2. 12. 2015
COM(2015) 624 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Vykonávanie Európskeho programu v oblasti bezpečnosti:
Akčný plán EÚ na boj proti nelegálnemu pašovaniu a používaniu strelných zbraní
a výbušnín**

1. ÚVOD

V Európskom programe v oblasti bezpečnosti, ktorý Komisia prijala 28. apríla 2015¹, sa stanovila potreba posilniť právny rámec týkajúci sa strelných zbraní a boja proti nedovolenému obchodovaniu s nimi. Zároveň sa v ňom poukázalo na nutnosť obmedzenia prístupu teroristických sietí k nebezpečným látkam, akými sú napríklad výbušniny a ich použitia teroristickými sieťami.

Rada v nadväznosti na Európsky program v oblasti bezpečnosti vyzvala 8. októbra 2015 členské štáty, Komisiu, Europol a Interpol na posilnenie využívania prostriedkov na boj proti obchodovaniu so strelnými zbraňami².

Nedovolené obchodovanie so strelnými zbraňami je súčasťou hlavnej činnosti organizovaných zločineckých skupín. Popri iných formách obchodovania, ako napr. drogy, predstavuje hlavný zdroj príjmov. Strelné zbrane podporujú iné formy kriminality a používajú sa na zastrašovanie, donucovanie a násilie gangov. Okrem organizovanej trestnej činnosti poukázali ohavné teroristické útoky z minulého roka na nevyhnutnosť odrezat' prístup k strelným zbraňam a výbušninám. Útoky v Paríži a v Kodani, ako aj pokus o útok na vlak Thalys, zdôraznili skutočnosť, že teroristické siete majú prístup k zbraňam a výbušninám prostredníctvom sietí organizovanej trestnej činnosti a čierneho trhu.

V tejto súvislosti má kľúčový význam, aby EÚ, a najmä členské štáty, zdvojnásobili svoje úsilie pri riešení vážnej hrozby pre vnútornú bezpečnosť Únie v podobe nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami a používania výbušnín.

Komisia prijala 18. novembra 2015 balík **legislatívnych opatrení** na posilnenie kontroly strelných zbraní v Európskej únii³. Ďalším krokom musí byť zlepšenie **operačnej spolupráce** na úrovni EÚ medzi členskými štátmi a s tretími krajinami.

V tomto oznámení sa stanovujú konkrétne opatrenia potrebné na vykonávanie európskeho programu v oblasti bezpečnosti pre oblasť obchodovania so strelnými zbraňami a výbušninami, pričom sa vychádza z operačného akčného plánu na rok 2016⁴ v rámci cyklu politík EÚ⁵.

2. OBMEDZENIE PRÍSTUPU K NEZÁKONNÝM STRELNÝM ZBRANIAM A VÝBUŠNINÁM

Napriek existujúcim právnym predpisom na úrovni EÚ sú strelné zbrane, výbušniny a prekursori výbušnín⁶ stále príliš ľahko dostupné. Prístup prostredníctvom nelegálnych kanálov sa skomplikoval z dôvodu dostupnosti zbraní na internete. Je potrebný komplexný prístup k podpore zásahu proti nedovolenému obchodovaniu a používaniu strelných zbraní a výbušnín, a zároveň treba zabezpečiť ochranu legálneho obchodu so strelnými zbraňami a legítimného používania chemických látok.

¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

² <http://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2015/10/08-jha-fighting-trafficking-firearms/>

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm

⁴ Dokument s obmedzeným prístupom.

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/sk/documents-publications/publications/2015/eu-policy-cycle-tackle-organized-crime/>

⁶ Prekursori výbušnín sú chemické látky alebo zmesi, ktoré sa môžu použiť na výrobu výbušnín.

Získavanie lepších spravodajských informácií

Na zlepšenie a urýchlenie efektívnej reakcie na tieto hrozby v zmysle presadzovania práva je nevyhnutné získať lepšie spravodajské informácie o nedovolenom obchodovaní so strelnými zbraňami a používaní výbušnín, ako aj o presmerovaní z legálnych trhov, a zlepšiť existujúce štatistické a analytické nástroje **na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni**.

Na tento účel by mali všetky príslušné zainteresované strany prijať tieto ďalšie opatrenia:

1. Komisia vyzýva všetky členské štáty, aby vytvorili prepojené **vnútroštátne kontaktné body** pre strelné zbrane na účely rozvoja odborných znalostí a zlepšenia analytických a strategických správ o nedovolenom obchodovaní so strelnými zbraňami, a to najmä prostredníctvom kombinovaného používania balistických informácií a informácií o trestnej činnosti⁷.
2. Keďže skupiny obchodníkov siahajú mimo Európy, Komisia bude spolupracovať s Úradom OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC), ktorý zohráva kľúčovú úlohu vo vývoji medzinárodne harmonizovaného zberu údajov, s cieľom pravidelne **zmapovať globálne trasy nezákonného obchodovania so zbraňami** do EÚ a sprístupní ich orgánom presadzovania práva vo všetkých členských štátoch.
3. V súlade s operačným akčným plánom na rok 2016 by mal **Europol** posilniť svoje opatrenia týkajúce sa **nezákonného elektronického obchodovania**⁸ a zneužívania zákonného obchodu, pričom využije svoju **jednotku pre nahlasovanie internetového obsahu**⁹ na prípadné monitorovanie nedovolených zdrojov strelných zbraní, výbušnín a prekursorov výbušnín.
4. Na základe posúdení zainteresovaných strán¹⁰ bude Europol naďalej zlepšovať zhromažďovanie informácií a spravodajských informácií týkajúcich sa strelných zbraní vrátane nedovoleného obchodovania, zaistených a odcudzených strelných zbraní a spôsobu práce s cieľom včas vypracovať **informačné produkty/včasné varovania** a aktualizované **posúdenie hrozby**, ktoré bude okrem iného zahŕňať veľtrhy so strelnými zbraňami¹¹ a expresné doručovateľské spoločnosti v EÚ. Europol tieto dokumenty sprístupní vnútroštátnym orgánom presadzovania práva vo všetkých členských štátoch.
5. Komisia bude naďalej poskytovať **finančnú pomoc** so zameraním na projekty s komplexným záberom a silným vplyvom v súvislosti so zberom údajov¹².

⁷ Túto myšlienku navrhli členské štáty na seminári EÚ o používaní forenzných analýz na zlepšenie strategickej a operačnej analýzy na prevádzkové a taktické účely. Birmingham – 11. novembra 2015.

⁸ Príslušné výskumné projekty týkajúce sa monitorovania internetu sa už začali v rámci programu Horizont 2020, <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

⁹ Jednotka EU IRU spustená 1. júla 2015 na boj proti teroristickej propagande a súvisiacim násilným extrémistickým činnostiam na internete.

¹⁰ Týka sa to aj vnútroštátnej úrovne vrátane súkromného sektora a akademickej obce.

¹¹ Informácie vyplývajúce z operácií presadzovania práva poukazujú na zraniteľnosť veľtrhov strelných zbraní voči nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami.

¹² Komisia už prostredníctvom Fondu pre vnútornú bezpečnosť (ISF) financuje dve príslušné štúdie, konkrétne projekt EFFECT a projekt FIRE, ktorých cieľom je zlepšiť znalosti o nedovolenom obchodovaní so strelnými zbraňami a uľahčiť rozvoj politik a opatrení založených na dôkazoch v celej Európe. Komisia okrem toho prideliла približne 60 miliónov EUR na 15 projektov týkajúcich sa výbušnín v rámci výskumného programu RP7 (http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm), ako aj na niekoľko projektov v rámci programu Predchádzanie a boj proti trestnej činnosti. Komisia bude financovať ďalšie výskumné projekty v oblasti bezpečnosti v rámci programu Horizont 2020 Bezpečné spoločnosti a Fondu pre vnútornú bezpečnosť.

Príprava na nové hrozby a riziká

Organizovaná trestná činnosť a teroristické siete sú známe tým, že sa rýchlo rozvíjajú a využívajú technologické inovácie¹³. Komisie bude preto spolupracovať s odvetvím výroby strelných zbraní a chemickým priemyslom, príslušnými vnútroštátnymi orgánmi presadzovania práva a Europolom s cieľom vyhodnotiť **vplyv technického pokroku** na potenciálnu dostupnosť strelných zbraní a výbušnín a posúdiť možné bezpečnostné nedostatky.

Zároveň by sa však mala posilniť kapacita, aby bolo možné rýchlo reagovať na nové hrozby (napr. 3D tlač). Colné orgány na vonkajšej hranici EÚ – v spolupráci s inými orgánmi presadzovania práva a na základe informácií získaných od Europolu a iných systémov na analýzu údajov – zlepšia súčasné spoločné kritériá rizík v oblasti cla s cieľom posilniť zameranie na nedovolené obchodovanie so zbraňami a strelnými zbraňami.

Posilnenie bezpečnosti výbušnín

Súčasný akčný plán EÚ na zvýšenie bezpečnosti výbušnín¹⁴ schválila EÚ v roku 2008¹⁵. Väčšina opatrení sa už vykonala prostredníctvom spoločného úsilia Komisie, členských štátov EÚ, Europolu, výskumných inštitúcií a súkromného sektora. Došlo k výraznému pokroku a členské štáty zdôraznili najmä pridanú hodnotu opatrení na zlepšenie výmeny informácií a osvedčených postupov s cieľom vypracovať harmonizované normy a postupy, ako aj podporiť výskum a odbornú prípravu súvisiacu s výbušnínami.

Kľúčovým úspechom akčného plánu bolo prijatie nariadenia EÚ č. 98/2013 o uvádzaní prekursorov výbušnín na trh a ich používaní¹⁶. Nariadenie, ktoré nadobudlo platnosť 2. septembra 2014, môže **zabrániť teroristickým činom** obmedzením prístupu k zložkám, ktoré sú nevyhnutné na výrobu bômb, a umožnením včasného policajného vyšetrovania podozrivých transakcií a ostatných udalostí. Preto je **najvyššou prioritou, aby sa zabezpečilo jeho úplné vykonávanie zo strany členských štátov** a aby sa posilnili kontroly prekursorov súčasne s vývojom hrozieb. Dosiahne sa to prostredníctvom týchto hlavných opatrení:

1. Komisia podporí harmonizované opatrenia v celej EÚ a postupy ako napríklad: a) cezhraničnú výmenu informácií medzi vnútroštátnymi kontaktnými miestami s cieľom zabezpečiť, aby orgány presadzovania práva vo všetkých príslušných členských štátoch poznali podozrivé udalosti, využitím existujúcej platformy Europolu, ako napríklad Európskeho informačného systému o bombách (EBDS) a b) rozsiahle a systematické monitorovanie predaja prekursorov na internete orgánmi presadzovania práva, ako aj kroky na ďalšie obmedzenie prístupu k nim.
2. Komisia bude tiež naďalej rozvíjať svoju spoluprácu s dodávateľským reťazcom prekursorov¹⁷, a to tvorbou a podporou inštruktážnych materiálov, ktoré poskytujú

¹³ Na výrobu strelných zbraní a základných súčastí na reaktiváciu vyradených strelných zbraní možno použiť 3D tlač. Nekovové zbrane, napríklad z kevlaru a keramiky, predstavujú potenciálne riziko, ktoré si vyžaduje dôkladné monitorovanie.

¹⁴ Dokument Rady Doc. 8109/08.

¹⁵ Tento dokument obsahuje 48 opatrení, ktorých cieľom je riešiť množstvo aspektov súvisiacich s bezpečnosťou výbušnín, ako napríklad prekursor, uskladnenie, preprava, vyšetrovateľnosť, odhaľovanie, výskum, cezhraničná výmena informácií a koordinácia medzi agentúrami, a to komplexným spôsobom.

¹⁶ Týmto nariadením sa obmedzuje a posilňuje kontrola niekoľkých nebezpečných chemických látok, ktoré sú prekursorom výbušnín, a preto môžu byť zneužitú na výrobu doma vyrobených výbušnín.

¹⁷ Prevádzkovatelia, od výrobcov až po maloobchodníkov, majú povinnosť ohlasovať podozrivé činnosti na vnútroštátnych kontaktných miestach v každom členskom štáte. Majú najlepšie predpoklady na identifikáciu transakcií, ktoré nepatria do bežnej aktivity v danom sektore, a sledovať podozrivé správanie.

poradenstvo v oblasti osvedčených postupov pre chemický priemysel, maloobchod a iné relevantné odvetvia.

3. Komisia urýchli prácu s cieľom predstaviť revíziu nariadenia v roku 2016 a zváži potrebu zavedenia prísnejších opatrení vrátane začlenenia nových nebezpečných látok; rozšírenia rozsahu pôsobnosti na profesionálnych používateľov; požiadavky vyhlásenia koncového používateľa pre transakcie a registráciu výrobcov, maloobchodníkov a dovozcov; obmedzenia a kontroly vývozu; prísnejších obmedzení online predaja a samoobslužných pokladníc; a vytvorenia úlohy pre colné orgány¹⁸.

Riadne preverovanie zamestnancov má zásadný význam z hľadiska predchádzania zneužívaniu, nesprávneho používaniu alebo nezákonnému prístupu k nebezpečným chemikáliám¹⁹. V členských štátoch EÚ neexistujú žiadne spoločné minimálne normy a postupy preverovania pre nábor a odbornú prípravu pracovníkov zapojených do dodávateľského reťazca výbušnín a v iných sektoroch citlivých z hľadiska bezpečnosti²⁰ a Komisia zváži, či sú potrebné opatrenia na úrovni EÚ.

Konkrétne opatrenia:

- Zlepšiť existujúce štatistické a analytické nástroje a vypracovať hodnotenia na vnútroštátnej úrovni o pohybe strelných zbraní a ich dostupnosti, a uprednostnenie výmeny na úrovni EÚ;
- Europol má vypracovať celoeurópske analytické produkty a posilniť monitorovaciu úlohu jednotky EU IRU vzhľadom na silné prepojenie s terorizmom;
- Zmapovať globálne trasy nezákonného obchodovania so zbraňami do EÚ prostredníctvom úradu UNODC;
- Spolupracovať s partnermi s cieľom zlepšiť znalosti o nedovolenom obchodovaní so strelnými zbraňami, ktoré sa vzťahujú okrem iného na online obchodovanie a zneužívanie zákonného obchodu;
- Zlepšiť prístup orgánov presadzovania práva vo všetkých členských štátoch ku všetkým celoeurópskym a vnútroštátnym analytickým produktom;
- Pokračovať v poskytovaní finančnej pomoci so zameraním na projekty s komplexným záberom a silným vplyvom v súvislosti so zberom údajov;
- Posúdiť riziká vyplývajúce z technologickej inovácie, ako napríklad 3D tlače;
- Posilniť bezpečnosť výbušnín úplným vykonávaním nariadenia o prekurzoroch výbušnín a v roku 2016 predložiť revíziu nariadenia o prekurzoroch;
- Posúdiť potrebu harmonizácie noriem a postupov preverovania na úrovni EÚ.

3. POSILNENIE OPERAČNEJ SPOLUPRÁCE

Európsky program v oblasti bezpečnosti zdôraznil nalievajúcu potrebu **posilniť operačnú spoluprácu** medzi príslušnými orgánmi členských štátov. Je nevyhnutné využívať dostupné odborné znalosti a zabezpečiť vhodnú odbornú prípravu pre orgány presadzovania práva a iné príslušné agentúry a expertov v členských štátoch. V tejto súvislosti by sa mal využívať **celý potenciál** presadzovania práva a siete expertov²¹.

¹⁸ Revízia sa uskutoční v spolupráci s expertnou skupinou Stáleho výboru pre prekurzory, <http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3245>.

¹⁹ Táto obava už bola uvedená v oznámení Komisie z roku 2014 o novom prístupe k odhaľovaniu a zmierňovaniu rizík CBRN-E [COM(2014) 247 final].

²⁰ Predpokladalo sa to už v akčnom pláne na rok 2008.

²¹ Komisia zjednodušila finančnú pomoc pre operačné činnosti. Podľa dohody o delegovaní Európskej multidisciplinárnej platformy proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT) sa do Europolu previedlo 7 miliónov EUR, z ktorých približne

Zvýšenie cezhraničnej operačnej spolupráce

Operačný akčný plán (OAP) pre strelné zbrane²² už obsahuje väčšinu týchto opatrení. Týkajú sa, okrem iného, dní jednotnej akcie a operácií vedených na základe spravodajstva proti páchatelom a kľúčovým faktorom (napr. legálnym podnikateľským sektorom alebo expresným doručovateľským spoločnostiam). Justičná spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi je tiež nástrojom boja proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami. Eurojust sa v posledných rokoch zapojil do niekoľkých významných prípadov, najmä v spojení s ďalšími trestnými činmi, ako napríklad obchodovaním s drogami.

Narušenie dodávok nelegálnych strelných zbraní cez internet (otvorený internet a temný web)

Schopnosť organizovaných kruhov trestnej činnosti a teroristov získať strelné zbrane, súčasti alebo komponenty na internete, či už na „otvorenom“ internete alebo „temnom webe“, je nedostatok, ktorý treba naliehavo riešiť. Mali by sa realizovať tieto opatrenia:

1. Okrem úplného vykonávania operačného akčného plánu pre strelné zbrane Komisia vyzýva členské štáty, aby zriadili **kybernetické hliadkové tímy** alebo aby zamerali činnosti existujúcich nástrojov na odhaľovanie obchodovania so strelnými zbraňami, súčasťami alebo komponentmi a výbušnami na internete.
2. Na základe poučení získaných z operácií Onymous²³ a Darkode²⁴ Europol podporí operácie a vyšetrovania členských štátov prostredníctvom operačných analýz, koordinácie a odborných znalostí, najmä prostredníctvom vysoko špecializovaných technických a digitálnych spôsobilostí **forenznej podpory** a plného využitia **pracovnej skupiny pre boj proti počítačovej kriminalite (J-CAT)**²⁵.
3. Europol takisto vypracuje **súbor nástrojov na online vyšetrovanie**, najmä v spolupráci s americkým úradom pre alkohol, tabak, strelné zbrane a výbušniny.
4. Keďže väčšinu infraštruktúry internetu vlastní a prevádzkuje súkromný sektor, Komisia začlení prevenciu a odhaľovanie nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami, ich súčasťami alebo komponentmi a výbušnami do aktuálnych **partnerstiev so súkromným sektorom**²⁶.

Posilnenie kontroly premiestňovania v rámci EÚ

Systém na kontrolu výbušnín a ochranu pred nimi (SCEPYLT)²⁷ umožňuje elektronické schválenie presunu výbušnín v rámci EÚ, aby bol ich pohyb v Európe rýchlejší a dal sa ľahšie kontrolovať. V budúcnosti by sa mohol používať aj ako nástroj na podporu identifikácie a sledovacieho úsilia.

350 000 EUR bolo vyčlenených s cieľom zabezpečiť vykonávanie operačného akčného plánu (OAP) pre strelné zbrane na jar 2015. Privilegované financovanie OAP pre strelné zbrane poskytne Europol v roku 2016.

²² Dokument s obmedzeným prístupom.

²³ <https://www.europol.europa.eu/content/global-action-against-dark-markets-tor-network>

²⁴ <https://www.europol.europa.eu/content/cybercriminal-darkode-forum-taken-down-through-global-action>

²⁵ Spoločná pracovná skupina pre boj proti počítačovej kriminalite sídli v Európskom centre boja proti počítačovej kriminalite (EC3) pri Europole. Bola spustená 1. septembra 2014 za účelom ďalšieho posilnenia boja proti počítačovej kriminalite v Európskej únii a mimo nej.

²⁶ Komisia v rámci Stratégie pre jednotný digitálny trh posudzuje, ako najlepšie riešiť nezákonný obsah na internete.

²⁷ Pozri závery Rady o systémoch a mechanizmoch na zvýšenie bezpečnosti výbušnín z 26. apríla 2010, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/114017.pdf.

S cieľom zlepšiť kontrolu nad výbušnami Komisia vyzve všetky členské štáty, aby sa pripojili a používali tento systém.

V súlade s návrhom na revíziu smernice o strelných zbraňach, ktorý bol prijatý 18. novembra 2015²⁸, Komisia vyhodnotí možnosti systému na výmenu informácií o pohybe strelných zbraní v rámci EÚ pri zohľadnení príslušných existujúcich informačných systémov a nástrojov EÚ. Tento systém by mal zabezpečiť prepojenie medzi vstupnými a prijímajúcimi členskými štátmi s cieľom zvýšiť bezpečnosť vnútorných presunov a zlepšiť výsledovateľnosť zbraní a munície.

S cieľom posilniť sledovateľnosť premiestňovania legálnych strelných zbraní v rámci členských štátov a medzi členskými štátmi Komisia preskúma možnosť zákazu hotovostných platieb v súvislosti s predajom alebo nadobúdaním strelných zbraní a streliva fyzickými osobami.

Posilnené kontroly na vonkajších hraniciach

Hoci zdroje obchodovania s nelegálnymi strelnými zbraňami a výbušnami sú rôznorodé, kontroly vonkajších hraníc a spolupráca medzi políciou a colnou správou má aj naďalej rozhodujúci význam.

Komisia vyzýva členské štáty, aby vykonali **kontroly tovaru na vonkajších hraniciach založené na rizikách**, či už ide o tovar v rámci obchodného styku (napr. kontajnery), osobnej dopravy (napr. osobné autá) alebo v batožine cestujúcich. Komisia na tento účel navrhuje vytvoriť na vonkajších hraniciach **prioritné colné kontrolné opatrenie** s členskými štátmi v súvislosti s nedovoleným obchodovaním so strelnými zbraňami a – pokiaľ je to možné – výbušnami. Komisia urýchli vykonávanie všetkých bezpečnostných opatrení stanovených v stratégii riadenia colných rizík a akčnom pláne a členské štáty by mali náležite pokračovať vo svojom úsilí.²⁹

Sledovanie strelných zbraní používaných páchatel'mi trestných činov a teroristami

Sledovanie strelných zbraní je nevyhnutnou súčasťou vyšetrovania trestných činov súvisiacich so strelnými zbraňami a získania informácií o kanáloch pre nezákonné strelné zbrane. Rovnako dôležité je úspešne prerušiť prístup k výbušnám a prekursorom výbušnín. Pri vyšetrovaní by pomohla aj možnosť sledovať strelivo, ktorá je v súčasnosti obmedzená.

V revízii smernice o strelných zbraňach, ktorú navrhla Komisia, sa stanovujú spoločné pravidlá označovania strelných zbraní s cieľom zlepšiť výsledovateľnosť legálne držaných alebo importovaných strelných zbraní.

Komisia bude okrem toho naďalej v plnej miere podporovať činnosti **skupiny európskych expertov na strelné zbrane**³⁰ s cieľom vypracovať **príručku pre vyhľadávanie a sledovanie nelegálnych strelných zbraní**. Tento manuál, ktorý vychádza

²⁸ COM(2015) 750 final z 18.11.2015. Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 91/477/EHS o kontrole získavania a vlastníctva zbraní.

²⁹ COM(2014)527 z 21.8.2014 final. Oznámenie o stratégii EÚ a akčnom pláne pre riadenie colných rizík: Riešenie rizík, posilnenie bezpečnosti dodávateľského reťazca a uľahčenie obchodu.

³⁰ Skupina európskych expertov na strelné zbrane, ktorá pozostáva z expertov z každého členského štátu EÚ, Europolu a pridružených krajín – Lichtenštajnska, Nórska, Švajčiarska a Turecka – bola zriadená v roku 2004 s cieľom uľahčiť výmenu informácií a podporiť spoluprácu v oblasti boja proti nezákonnému obchodovaniu so strelnými zbraňami. Táto vysoko oceňovaná sieť podporuje pracovnú skupinu Rady pre presadzovanie práva.

z medzinárodného nástroja na sledovanie a medzinárodných osvedčených postupov vyvinutých podľa medzinárodných noriem pre kontrolu ručných zbraní OSN (ISACS)³¹, sa zašle orgánom presadzovania práva vo všetkých členských štátoch. Usmernenia a pravidiel týkajúce sa sledovania by mohli zahŕňať požiadavku na generovanie správ Europolu na uľahčenie medzinárodných žiadostí o sledovanie.

Posilnenie odbornej prípravy

Odborná príprava je kľúčová pre zvyšovanie úrovne odbornosti, a teda zlepšenie spolupráce v EÚ. Účinné a dôsledné kontroly na vonkajších hraniciach si tiež vyžadujú praktickú výmenu najlepších postupov, odborných znalostí a informácií. CEPOL³² bude pokračovať vo svojej činnosti v tejto oblasti a vykonávať „analýzu medzier“ na zistenie aktuálnych potrieb odbornej prípravy. Tento postup by mohol viesť k vytvoreniu **spoločných vzdelávacích programov o strelných zbraniach a výbušnínach** pre expertov vo všetkých členských štátoch v spolupráci s expertmi Európskej siete na ničenie výbušnín a munície (EEODN)³³. CEPOL bude taktiež zvažovať rozvoj systémov odbornej prípravy s expertmi na strelné zbrane z tretích krajín.

Vývoj inovačných detekčných nástrojov

V oznámení Komisie z roku 2014 o odhaľovaní³⁴ sa zdôraznilo, že účinnú stratégiu odhaľovania hrozieb možno dosiahnuť len vtedy, ak sa zohľadňujú látky predstavujúce hrozbu, ako aj príslušné prostredie (letectvo, verejné priestranstvá, športové udalosti, oblasti mestskej dopravy atď.). Zatiaľ čo v civilnom letectve existujú osobitné normy pre detekčné technológie a postupy, neplatí to pre ostatné verejné priestranstvá (športové podujatia, iné druhy dopravy a kritickú infraštruktúru). Je potrebné ďalšie úsilie pri používaní detekčných technológií a na účely normalizácie ich využívania. Komisia v roku 2012 začala program s detekčnými skúškami v rôznych prevádzkových podmienkach (letiská, kritická infraštruktúra, verejné budovy a podujatia – ako napr. šampionát EURO 2012 v Poľsku)³⁵.

Komisia na základe uvedených činností posúdi možnosť zriadenia **detekčnej skupiny EÚ** pozostávajúcej z Komisie a expertov členských štátov, ktorá by zaviedla program budovania a podpory kapacít v oblasti odhaľovania výbušnín a strelných zbraní. Takáto skupina by sa mohla spočiatku zamerať na poskytovanie podpory v rámci presadzovania práva a príslušné služby v členských štátoch, ako aj ďalšie rozšírenie, ak je to vhodné.

Konkrétne opatrenia:

- *Zintenzívnenie cezhraničnej spolupráce prostredníctvom:*
 - *Úplného vykonávania operačného akčného plánu (OAP) pre strelné zbrane;*
 - *Väčšej spolupráce v súvislosti s narušením dodávky nelegálnych strelných zbraní na internete (otvorený internet a temný web);*
 - *Hodnotenia postupov pre systém na výmenu informácií o pohybe strelných zbraní v rámci EÚ pri zohľadnení príslušných existujúcich informačných*

³¹ <http://www.smallarmsstandards.org/>

³² Európska policajná akadémia, <https://www.cepola.europa.eu/sk>.

³³ EEODN sa v posledných rokoch stala vysoko cenenou sieťou, ktorá ponúka odbornú prípravu a výmenu informácií, vrátane nedávnych udalostí, pre expertov na výbušniny zo všetkých členských štátov a podstatne prispela k budovaniu kapacít a výmene osvedčených postupov.

³⁴ COM(2014) 247 final, 5.5.2014.

³⁵ Výsledkom týchto skúšok bolo vypracovanie rôznych usmernení, ako napríklad na ochranu mäkkých cieľov na letisku, používanie psov na detekciu výbušnín a ochranu mäkkých cieľov v rôznych prostrediach, ako aj na zisťovanie reziduí strelných zbraní a výbušnín na pasoch, ktoré sa sprístupnia členským štátom.

systémov a nástrojov EÚ;

- Preskúmania možnosti zákazu hotovostných platieb v súvislosti s predajom alebo nadobúdaním strelných zbraní a streliva fyzickými osobami;
- Posilnenia kontrol na vonkajších hraniciach prostredníctvom kontrol tovarov založených na rizikách a prostredníctvom prioritného colného kontrolného opatrenia.
- Zlepšenia sledovania strelných zbraní vypracovaním príručky pre vyhľadávanie a sledovanie nedovolených strelných zbraní v rámci skupiny európskych expertov na strelné zbrane;
- Vypracovania spoločných vzdelávacích programov pre strelné zbrane a výbušniny;
- Vývoja inovačných detekčných nástrojov;
- Spoločných operačných činností so zapojením všetkých príslušných orgánov presadzovania práva.

4. ZLEPŠENIA ZBERU A VÝMENY OPERAČNÝCH INFORMÁCIÍ PROSTREDNÍCTVOM OPTIMÁLNEHO VYUŽÍVANIA EXISTUJÚCICH NÁSTROJOV

Európsky program v oblasti bezpečnosti zdôraznil naliehavú potrebu **plne využívať existujúce nástroje**, ktoré Únia dáva k dispozícii členským štátom na uľahčenie **výmeny informácií** medzi vnútroštátnymi orgánmi presadzovania práva. Pretrvávajúce kritické nedostatky si môžu vyžadovať ďalšie nástroje EÚ, a **to pri súčasnom zabezpečení účinnej súčinnosti existujúcich systémov**.

Existencia rôznych systémov na výmenu informácií, ktoré využívajú rozličné orgány presadzovania práva na rôzne účely, no sú stále relevantné pre boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami a výbušninami, vyzdvihuje potrebu silnejšieho technického prepojenia. Komisia posúdi, ako čo najlepšie zabezpečiť ich účinnú zlučiteľnosť.

Komisia bude na tento účel venovať osobitnú pozornosť potrebe zvýšiť policajno-colnú spoluprácu, pričom zohľadní systém na výmenu informácií o pohybe strelných zbraní v rámci EÚ, ktorý sa vypracuje na základe návrhu revidovanej smernice o strelných zbraniach predloženého 18. novembra 2015.

Zabezpečenie interoperability medzi systémami iARMS/SIS II/UMF

Komisia v súlade so závermi Rady z 8. októbra 2015 vyzýva členské štáty, aby systematicky vkladali informácie o hľadaných strelných zbraniach do SIS a zvýšili vkladanie informácií o strelných zbraniach do informačného systému Europolu (EIS) a systému iARMS Interpolu, ak sú k dispozícii.

Interoperabilita medzi **Schengenským informačným systémom (SIS)**³⁶ a systémom INTERPOL iARMS³⁷ by výrazne uľahčila a zefektívnila opatrenia na presadzovanie práva.

³⁶ SIS je najväčšou platformou na výmenu údajov o stratených a odcudzených strelných zbraniach v rámci EÚ a krajinách pridružených k Schengenskému dohovoru. Do dnešného dňa je v Európe zapojených 29 krajín. Dňa 31. decembra 2014 obsahoval systém 457 059 upozornení o zbraniach, pričom len v roku 2014 bolo úspešne zaznamenaných 180 pozitívnych lustrácií (spolu 128 598 pozitívnych lustrácií pre všetky kategórie strelných zbraní). Táto veľmi nízka miera je spôsobená najmä problémami s kvalitou údajov, ako napríklad v dôsledku skutočnosti, že mnohé členské štáty nezaznamenávajú kaliber a sériové čísla strelných zbraní nie sú jedinečné.

³⁷ EÚ financovala evidenciu nedovolených zbraní a systém riadenia sledovania (iARMS) INTERPOLU, uľahčuje výmenu informácií a spoluprácu pri vyšetrovaní medzi orgánmi presadzovania práva v súvislosti s medzinárodným pohybom nelegálnych strelných zbraní, ako aj legálnych strelných zbraní, ktoré boli zapojené do páchania trestného činu.

Táto interoperabilita sa už v praxi formuje prostredníctvom prebiehajúcich činností medzi Komisiou a Interpolom. Interpol modernizoval softvér „FIND“ tak, aby zahŕňal aj strelné zbrane, a usiloval sa o to, aby sa členské štáty dobrovoľne zapojili do **pilotného projektu**, ktorý sa uskutoční v prvej polovici roka 2016 a spočíva v súbežnom prehľadávaní vnútroštátnych databáz, SIS a iARMS. Nakoniec, hodnoty poľa „typ strelnéj zbrane“ sa môžu vyhľadávať v oboch systémoch a možno porovnávať jednotlivé tabuľky opisujúce značky strelných zbraní

Komisia bude pokračovať v **spolupráci s Europolom**³⁸, **INTERPOLOM** a **členskými štátmi** s cieľom zabezpečiť interoperabilitu medzi oboma systémami do júla 2016. Komisia na tento účel vyzýva **členské štáty, aby sa zúčastnili na pilotnom projekte**.

Prístup všetkých vnútroštátnych orgánov presadzovania práva, pohraničných a colných orgánov v rámci ich príslušných mandátov, by zároveň výrazne zlepšil efektívnosť operačnej činnosti v teréne. Možnosť súčasne vkladať alebo vyhľadávať informácie vo viacerých databázach obsahujúcich podobné alebo doplnkové informácie by sa mala naďalej využívať.

Posilnenie výmeny balistických informácií

Väčšina strelných zbraní má svoje vlastné jedinečné identifikačné znaky, a aj keď strelná zbraň nebola ponechaná na mieste trestného činu, podľa náboja, charakteru zranenia (ak došlo k zraneniu) a akéhokoľvek rezídua, ktoré okolo neho zostane, sa môžu získať kľúčové informácie.

V súčasnosti neexistuje žiadny spoločný celoeurópsky systém na analýzu balistických údajov a žiadny centrálny register na integráciu a porovnanie tejto analýzy. Členské štáty EÚ doteraz zvyčajne používali dva rôzne systémy³⁹. Komisia v rámci 7. rámcového programu podporila projekt (platforma Odyssey) s cieľom riešiť problém analýzy trestnej činnosti a balistických údajov získaných z rôznorodých balistických systémov v celej Európe⁴⁰. Komisia v nadväznosti na zistenia projektu Odyssey uľahčí **výmenu balistických informácií prostredníctvom samostatnej platformy** a využije pritom balistickú informačnú sieť a iné príslušné systémy používané členskými štátmi.

Rozsiahle využívanie programu iTrace

Medzinárodné spoločenstvo má v súčasnosti nedostatok konkrétnych informácií o tom, kedy, kde a ako legálne vyrobené konvenčné zbrane vstupujú na čierny trh a presunú sa k aktérom v ozbrojených konfliktoch alebo k iným nezákonným koncovým používateľom.

Databáza Interpolu iARMS sa zavádza do 190 členských krajín Interpolu. Obsahuje približne 756 000 záznamov, ktoré vkladajú najmä Austrália a krajiny Latinskej Ameriky. Len tri percentá informácií o strelných zbraniach v tejto databáze iARMS pochádzajú z EÚ. <http://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS>.

³⁸ Príbuzný projekt Univerzálny formát správy (UMF, súbor stavebných prvkov na vytvorenie štandardnej výmeny údajov na prepojenie rozptýlených systémov presadzovania práva) sa zosúladí s projektom interoperability SIS-iARMS.

³⁹ Interpol je hostiteľom siete Interpolu pre balistické informácie (IBIN) pre krajiny, ktoré majú integrované systémy pre identifikáciu balistických informácií (IBIS). V súčasnosti patrí do schengenského priestoru 19 krajín na celom svete, pričom 8 z nich sú členmi siete IBIN. Ďalších 42 krajín využíva technológiu IBIS, ale nie sú súčasťou siete IBIN (3 z nich sú krajiny EÚ). Doteraz sa vyskytlo 36 pozitívnych lustrácií, väčšina z nich v krajinách EÚ.

⁴⁰ http://research.shu.ac.uk/aces/odyssey/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=88

EÚ preto financuje projekt „iTRACE“⁴¹. EÚ na základe vlastných pozitívnych výsledkov⁴² podporuje druhú fázu programu iTRACE vrátane zintenzívnenia vyšetrovania v teréne a rozšírenia geografického rozsahu nástroja. Je však jasné, že pokrok závisí od reakcie štátov vrátane všetkých členských štátov EÚ na žiadosti o sledovanie. Akékoľvek odhalenie ktorýmkoľvek vnútroštátnym orgánom presadzovania práva by sa navyše malo posudzovať na základe tohto nástroja. Komisia na tento účel zvaží potrebu prijatia záväzných pravidiel v tejto oblasti pre členské štáty EÚ.

Komisia podporí **útku spoluprácu medzi Europolom, INTERPOLOM, hlavnými aktérmi iTrace a inými príslušnými orgánmi**, ako napríklad colnicami a orgánmi zodpovednými za vydávanie vývozných a dovozných licencií na strelné zbrane, s cieľom optimalizovať operačnú spoluprácu, výsledovateľnosť a predchádzanie zneužívania strelných zbraní na čiernom trhu.

Rozvoj analytického systému Europolu a zabezpečenie plného využívania kontaktného miesta Europolu pre strelné zbrane

Europol má v roku 2016 zaviesť novú **platformu pre analytický systém Europolu (EAS)**, silný analytický nástroj na podporu operačnej a strategickej analýzy údajov poskytnutých členskými štátmi a tretími stranami. Je navrhnutý tak, aby mohol byť jedným z hlavných systémov Europolu pre spracovanie informácií. Komisia sa bude usilovať o zabezpečenie rýchleho a komplexného vykonávania tohto nástroja prostredníctvom pomoci členským štátom a podpory ďalšieho úsilia zameraného na zlepšenie systematického monitorovania strelných zbraní. Komisia zvaží potrebu prijatia záväzných pravidiel v tejto oblasti na zlepšenie analytickej kapacity Europolu na podporu orgánov presadzovania práva vo všetkých členských štátoch.

Europol zriadil v roku 2014 na žiadosť Rady **kontaktné miesto pre strelné zbrane**. Poskytuje strategickú a operačnú podporu pri prebiehajúcich vyšetrovaniach. K tomuto kontaktnému miestu je momentálne pridružených 21 členských štátov⁴³ a 6 partnerov z tretích krajín⁴⁴. Kontaktné miesto pre strelné zbrane prijalo od svojho vzniku 3 089 príspevkov a približne 625 prípadov vyšetrovania vrátane informácií o 35 000 strelných zbraniach, 28 700 osobách a takmer 3 216 podozrivých spoločnostiach. Tento rok prijalo kontaktné miesto pre strelné zbrane 1 750 príspevkov. Komisia vyzýva **všetky členské štáty, aby si aktívne vymieňali informácie a plne sa zapojili do činností kontaktného miesta pre strelné zbrane**.

⁴¹ Rozhodnutie Rady 2013/698/SZBP: iTrace zhromažďuje a poskytuje presné a krížovo skontrolované informácie s reálnymi údajmi o trasách nelegálneho obchodu so zneužitými alebo nedovolené obchodovanými konvenčnými zbraňami. <http://www.conflictarm.com/itrace/> Projekt iTrace sa okrem toho konkrétne zameriava na podporu vykonávania Zmluvy o obchode so zbraňami, a to poskytovaním pomoci vnútroštátnym orgánom pri odhaľovaní zneužívania prevážaných konvenčných zbraní a posudzovaním rizík zneužívania pri skúmaní žiadostí o vývozné licencie. Vyšetovania v teréne, ktoré vykonali experti zo súkromnej spoločnosti „Conflict Armament Research“ (CAR) v 21 krajinách (najmä v Afrike a na Blízkom východe), dodávajú informácie o zneužitých alebo nedovolené obchodovaných zbraniach do „databázy na sledovanie zbraní“ s prístupom verejnosti.

⁴² Zdokumentovalo sa 130 000 položiek: zbrane, strelivo a súvisiaci materiál; vládám sa odoslalo 213 žiadostí iTrace (od júla 2015).

⁴³ Členovia kontaktného miesta: Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Grécko, Litva, Luxembursko, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Spojené kráľovstvo.

⁴⁴ Eurojust, Interpol, Švajčiarsko, Austrália, americký úrad pre alkohol, tabak, strelné zbrane a výbušniny a Albánsko.

Maximalizácia využitia Európskeho informačného systému o bombách (EBDS)

Komisia v rámci akčného plánu EÚ o výbušninách financovala rozvoj **Európskeho informačného systému o bombách (EBDS)**, ktorý v súčasnosti spravuje Europol. Systém EBDS spája takmer všetky členské štáty, ako aj Nórsko a Komisiu, a môže sa použiť na výmenu technických údajov týkajúcich sa výbušnín a materiálov CBRN, ako aj incidentov, trendov a zariadení.

Malo by sa zabezpečiť **úplné pripojenie** príslušných používateľov v členských štátoch a ďalšie úsilie by sa malo zamerať na identifikáciu všetkých príslušných možných používateľov a zabezpečenie odbornej prípravy svojich používateľov. Komisia navyše spolu s Europolom posúdi, či by mal systém EBDS zahŕňať informácie „včasného varovania“⁴⁵, detekčné schopnosti a či sa tento systém má prepojiť s inými vybranými európskymi databázami. Na doplnenie informácií, ktoré sa vymieňajú prostredníctvom systému EBDS, Komisia navrhne pravidelné brífingy v utajovanom prostredí, v ktorom si členské štáty a Europol vymenia špecializované posúdenia hrozieb súvisiacich s výbušninami.

Konkrétne opatrenia:

- *Posúdenie existujúcich systémov na výmenu informácií dôležitých pre boj proti obchodovaniu so strelnými zbraňami a výbušninami s cieľom zabezpečiť ich technickú kompatibilitu s osobitným dôrazom na potrebu posilnenia policajno-colnej spolupráce a rozvoja plánovaného podľa návrhu smernice o strelných zbraniach;*
- *Zabezpečenie účinnej interoperability medzi existujúcimi informačnými systémami vrátane iARMS/SIS II v súvislosti s UMF;*
- *Rozšírenie používania iTrace, Európskeho informačného systému o bombách (EBDS) a analytického systému Europolu a zároveň zabezpečenie plného využitia jeho kontaktného miesta pre strelné zbrane;*
- *Zlepšenie výmeny balistických informácií prostredníctvom osobitnej platformy*

5. UŽŠIA SPOLUPRÁCA S TRETÍMI KRAJINAMI

Ako sa uvádza v spoločnom oznámení Európskej komisie a vysokej predstaviteľky Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku o európskej susedskej politike⁴⁶ prijatom 18. novembra 2015, EÚ zintenzívni svoju spoluprácu so susednými krajinami v oblasti bezpečnostného rozmeru vrátane boja proti nedovolenému obchodovaniu s ľuďmi, nedovolenému obchodovaniu s ručnými a ľahkými zbraňami (RLZ) a protidrogovej spolupráce.

Nedovolené obchodovanie so strelnými zbraňami a výbušninami a ich používanie by sa malo systematicky **začleňovať do bezpečnostných dialógov** s kľúčovými partnerskými krajinami a organizáciami. Tieto dialógy by mali tiež viesť, ak je to vhodné, k osobitným spoločným akčným plánom pre strelné zbrane a ak je to možné aj pre výbušniny, a zapojiť agentúry EÚ, akými sú napríklad Europol, Eurojust a CEPOL, ako aj príslušné medzinárodné organizácie ako OSN a INTERPOL. V určitých prípadoch (napríklad skonfiškované/vyradené strelné

⁴⁵ Systém včasného varovania bol vypracovaný s podporou Komisie v rámci akčného plánu EÚ týkajúceho sa výbušnín, ale nepodarilo sa jeho prostredníctvom prepojiť všetky orgány členských štátov.

⁴⁶ JOIN(2015) 50 final.

zbrane) by sa mohla zväziť aj finančná pomoc EÚ, napr. v rámci nástroja na podporu stability a mieru, iných programov pomoci EÚ alebo rozpočtu SZBP.

Odborná príprava a iné podporné opatrenia (vrátane poskytovania príslušného vybavenia a nástrojov) na posilnenie kapacít partnerských krajín a iných príslušných tretích krajín proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami a výbušnami a ich používaniu by sa mala v prípade potreby zahrnúť do programov spolupráce na globálnej, regionálnej alebo bilaterálnej úrovni.

Posilnenie operačných činností a rozšírenie rozsahu pôsobnosti akčného plánu medzi EÚ a juhovýchodnou Európou

EÚ a jej partneri v juhovýchodnej Európe majú spoločný záujem o zlepšenie svojej spolupráce zameranej proti spoločným hrozbám v podobe nedovoleného obchodovania so zbraňami a výbušnami na vojenské účely⁴⁷.

Táto spolupráca sa ďalej rozvíjala prostredníctvom prijatia **akčného plánu týkajúceho sa nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami medzi EÚ a regiónom juhovýchodnej Európy na roky 2015 – 2019**⁴⁸.

Činnosti v rámci akčného plánu je potrebné **urýchlene zintenzívniť**, aby sa naďalej znižoval nezákonný tok strelných zbraní do EÚ. Europol by mal **urýchliť** vykonávanie **operačného akčného plánu pre rok 2016** v rámci cyklu politík, najmä prostredníctvom zriadenia **spoločných operácií založených na spravodajských informáciách a užšej spolupráce medzi styčnými dôstojníkmi v regióne a sieti expertov na strelné zbrane**.

Komisia zorganizuje druhú konferenciu začiatkom roku 2016 so svojimi partnermi zo západného Balkánu s cieľom **posúdiť vykonávanie akčného plánu** a diskutovať o budúcich krokoch, ako aj o návrhu rozšíriť tento akčný plán na nedovolené výbušniny.

Krajiny západného Balkánu vykonávajú vnútroštátne stratégie na boj proti obchodovaniu so zbraňami a šíreniu ručných a ľahkých zbraní. Pokrok v tejto oblasti sa monitoruje aj v rámci prístupových rokovaní uvedených v kapitole 24 – Spravodlivosť, sloboda a bezpečnosť.

Komisia na základe ponaučenia z podobných iniciatív⁴⁹ zväži v spolupráci s kľúčovými partnermi význam **schém spätného odkúpenia strelných zbraní** v regióne.

⁴⁷ EÚ od roku 2002 podporuje snahy o zníženie hrozby spôsobenej rozsiahlym zhromažďovaním ručných a ľahkých zbraní (RLZ) a streliva v juhovýchodnej Európe (<http://www.seesac.org/news.php?id=495>). EÚ financovala v regióne západného Balkánu rôzne projekty s cieľom zlepšiť bezpečnosť riadenia zásob.

⁴⁸ Po ministerskom fóre EÚ a krajín západného Balkánu o spravodlivosti a vnútorných veciach, ktoré sa konalo v Tirane v roku 2012, sa v roku 2013 zriadila regionálna sieť expertov v oblasti nedovoleného obchodovania so zbraňami. To viedlo k prijatiu akčného plánu. Rada a partneri zo západného Balkánu ho schválili na ministerskom fóre EÚ a krajín západného Balkánu o spravodlivosti a vnútorných veciach v Belehrade. V akčnom pláne sa predpokladajú tieto činnosti:

- Posilnenie výmeny informácií na regionálnej úrovni a s členskými štátmi vrátane Europolu, pokiaľ ide o výrobu a hromadenie strelných zbraní a streliva a obchodovanie s nimi, okrem iného s cieľom zaviesť efektívnejšie normy v oblasti vyšetřovania a spravodajskej činnosti;
- Posilnenie operačnej spolupráce v oblasti presadzovania práva na regionálnej úrovni a s členskými štátmi a Europolom na účely kontroly výroby a hromadenia strelných zbraní a streliva a obchodovania s nimi;
- Zlepšenie zberu a výmeny štatistických údajov o výrobe a hromadení strelných zbraní a streliva a obchodovaní s nimi;
- Podpora vytvárania sietí na všetkých úrovniach, výmeny najlepších postupov a spoločnej odbornej prípravy medzi expertmi v regióne západného Balkánu;
- Harmonizácia vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa strelných zbraní, v súlade s normami EÚ a medzinárodnými normami.

⁴⁹ Stratégia EÚ na boj proti nedovolenému hromadeniu RLZ a streliva a nedovolenému obchodovaniu s nimi. Dokument 5319/06 PESC 31, 13. januára 2006;

Posilnenie spolupráce s krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky (MENA)

Súčasná nestabilita v regióne Blízkeho východu a severnej Afriky, najmä dlhotrvajúce konflikty v Líbyi a Sýrii, výrazne zvýšila úroveň nedovoleného obchodovania so strelnými zbraňami v regióne. Predstavuje významnú dlhodobú bezpečnostnú hrozbu pre EÚ, ktorú treba naliehavo riešiť.

EÚ už začala dialóg s cieľom preskúmať možnosti budúcej spolupráce s krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky (po predbežnom zisťovaní a po prvej konferencii s krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky na technickej úrovni, ktorá sa uskutočnila 1. októbra 2015) a bude sa **snažiť o posilnenie spolupráce medzi EÚ a krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky a príslušnými orgánmi presadzovania práva**, zabezpečenie **pomoci pri budovaní kapacít** v príslušných regionálnych a/alebo bilaterálnych programoch⁵⁰ rozvoj **operačných činností** podľa spoločne dohodnutého rámca.

Tento regionálny prístup treba na bilaterálnej úrovni doplniť prostredníctvom systematického začleňovania strelných zbraní a výbušnín do politických dialógov s krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky v rámci dohôd európskej susedskej politiky a súvisiacich podvýborov pre spravodlivosť a vnútorné veci a v prípade potreby do osobitných dialógov o boji proti terorizmu (už začali s Tuniskom alebo majú začať s Libanonom, Jordánskom, Alžírskom a Marokom).

Nedovolené šírenie konvenčných zbraní a obchodovanie s nimi v rámci **Líbye** a smerom von z Líbye naďalej prispievajú k nestabilite v regióne, a to aj prostredníctvom ďalšieho zneužívania improvizovaných výbušných zariadení (IED)⁵¹ alebo MANPADS⁵². Milície v Líbyi tiež údajne zaistili chemické zbrane zo skladov udržiavaných v zlých podmienkach, ktorým hrozí, že sa dostanú do rúk násilníckych extrémistických skupín alebo teroristov.

Po vytvorení vlády národnej jednoty ponúkne EÚ líbyjským orgánom prednostne a v spolupráci s ďalšími medzinárodnými partnermi programy rozvoja kapacít v oblasti boja proti terorizmu. Boj proti nedovolenému obchodovaniu so strelnými zbraňami a používaniu výbušnín bude kľúčovou zložkou tohto balíka.

Posilnenie spolupráce s Ukrajinou

Je v záujme EÚ aj **Ukrajiny**, aby zlepšili svoju spoluprácu v boji proti spoločným hrozbám v podobe nedovoleného obchodovania a používania strelných zbraní a výbušnín. EÚ by zároveň mohla posilniť svoju podporu reformy sektora civilnej bezpečnosti na Ukrajine vrátane oblasti záujmu, na ktorú sa vzťahuje toto oznámenie.

Posilnenie spolupráce s Tureckom

Súčasný dialóg EÚ s Tureckom o boji proti terorizmu by sa mal rozšíriť o nedovolené obchodovanie so strelnými zbraňami a výbušnínami a ich využívanie.

– Rozhodnutie Rady 2013/730/SZBP;

– Akčný program OSN na predchádzanie, potláčanie a odstraňovanie nedovoleného obchodovania s ručnými a ľahkými zbraňami vo všetkých jeho aspektoch. <http://www.un.org/disarmament/content>.

⁵⁰ Napríklad nástroj európskeho susedstva (ENI) a nástroj na podporu stability a mieru (IcSP), ako je to už v prípade nového programu EUROMED Police IV financovaného ENI (čoskoro sa spustí).

⁵¹ Zbrane z Líbye sa našli v krajinách, akými sú Čad, Egypt, pásma Gazy, Mali, Niger a Tunisko.

⁵² Prenosné systémy protivzdušnej obrany.

Posilnenie spolupráce s inými regionálnymi aktérmi a medzinárodnými organizáciami

Teroristické a zločinecké skupiny prispievajú k nestabilnej bezpečnostnej situácii v **Líbyi**, s dosahom na Sahel (napr. Mali) a bezpečnostnú situáciu v regióne Čadského jazera (najmä v Nigérii). Komisia v spolupráci s ESVČ zabezpečí náležitú podporu na boj proti týmto skupinám prostredníctvom pomoci súvisiacej s bezpečnosťou, prípadne aj za pomoci novovytvoreného núdzového trustového fondu Európskej únie pre stabilitu a riešením prvotných príčin nelegálnej migrácie a vysídlených osôb v Afrike.

Komisia bude pomáhať krajinám Ligy arabských štátov (LAS)⁵³ pri vývoji počítačového systému kontroly transferov zbraní a výzbroje a preskúma spôsoby spolupráce kontaktných miest LAS pre RLZ s porovnateľnými štruktúrami EÚ.

EÚ bude na základe existujúceho úsilia vyvinutého prostredníctvom vykonávania stratégie EÚ pre ručné a ľahké zbrane na rok 2005⁵⁴, ako aj európskej bezpečnostnej stratégie⁵⁵, naďalej podporovať ratifikáciu, transpozíciu a vykonávanie príslušných medzinárodných dohovorov, ako napríklad Zmluvy o obchodovaní so zbraňami a protokole o strelných zbraňach až po Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu. Budú sa využívať aj regionálne siete CBRN zriadené v ôsmich regiónoch v rámci iniciatívy EÚ na zmiernenie rizika.

Konkrétne opatrenia:

- *Posilnenie operačných činností a rozšírenie rozsahu pôsobnosti akčného plánu medzi EÚ a juhovýchodnou Európou;*
- *Posilnenie spolupráce s krajinami Blízkeho východu a severnej Afriky (MENA);*
- *Posilnenie spolupráce s Tureckom a Ukrajinou;*
- *Posilnenie spolupráce s inými relevantnými tretími krajinami, regionálnymi aktérmi a medzinárodnými organizáciami*

ZÁVERY

Komisia vyzýva členské štáty a všetky ostatné príslušné zainteresované strany, aby podnikli všetky potrebné kroky na zabezpečenie rýchleho vykonávania tohto akčného plánu. Komisia predloží správu Európskemu parlamentu a Rade o vykonávaní tohto akčného plánu v rámci šesťmesačnej správy o aktuálnom stave vykonávania európskeho programu v oblasti bezpečnosti.

⁵³ Liga arabských štátov je regionálna organizácia Arabských krajín v Severnej Afrike, Africkom rohu a na Arabskom polostrove.

⁵⁴ http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/conventional_weapons/salw/index_en.htm

⁵⁵ <http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/>